

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja a poštnino vred in v Mariboru a pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koronške ulice. št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Nekaj o nasprotnih denarnih zavodih.

(Konec.)

Zgodilo se je toraj tudi pri našem kmetu iz Kalobja, da je sicer nekaj časa redno plačeval, svoje doneske graškemu „Selbsthilfsverein-u“, potem je pa prišel v denarne stiske, da ni mogel več plačevati. Društvo ga je pa na to tožilo na poplačanje celega posojila z obrestmi vred od takrat naprej, ko je nehaj plačevati.

Kdo bi tu ne prašal, kako je to mogoče, kam se je pa obrnil ves denar, ki se je bil našemu kmetu odtegnil pri izplačanju posojila in ga je ta potem še sam plačal društvu v tedenskih doneskih? — Odgovor na to prašanje nam daje § 10 društvenih pravil, ki določuje, da zgubi vsak ud, ki kljubu opominu tri mesece na svoj delež nič ni plačal, vse pravice kot ud društva, toraj tudi vse, kar je bil na svoj delež že vplačal, in ves denar, ki ga je plačeval znabiti že tri ali štiri leta, zapade na korist dotičnega oddelka ali sekcije. Ravno tista točka pravil določuje na dalje, da ima ravnateljstvo pravico takega uda izključiti iz društva. Ta določba je posebno važna za dolžnike društva, kajti ti se potem takoj tožijo na poplačanje celega posojila z obrestmi po $7\frac{1}{2}\%$ od tistega dneva naprej, ko so nehali plačevati redno doneske.

Naš kmet iz Kalobja je nehaj plačevati meseca marcija 1889; meseca septembra je bila potem zoper njega vložena tožba na poplačanje celega posojila po 450 gld. s $7\frac{1}{2}\%$ obrestmi od meseca marcija 1889 naprej. Nam sicer ni znano, ali ga je ravnateljstvo že izključilo iz društva, pa po pravilih se je to lahko zgodilo. Da mora tako postopanje denarnega zavoda gospodarja uničiti, je očitno. Se ve, da bi se lahko ugovarjalo, da naj dolžnik zaostale zneske na svoj delež doplača in potem se po obteku petih let posojilo itak povrne. Toda po-

zabiti se ne sme, da ravno naši kmetje dostikrat ne zamorejo redno plačevati, kakor smo to že zgoraj omenili, in da imajo, kakor tudi že rečeno, pravila tega društva določbo, da ima ravnateljstvo pravico uda izključiti iz društva, ki svojih dolžnosti ne spolnjuje. Deležnik toraj društva ne more siliti, da bi po obteku treh mesecev še sprejelo zaostale zneske na delež, ampak odvisno je to le od ravnateljstva; če to sklene, da se dotični ud izključi, zapade brez-pogojno vse, kar je ta že plačal, in ravno v tej okoliščini tiči največja nevarnost, ki preti našim kmetom od strani graškega „Selbsthilfsverein-a“.

Pomen tega društva za naše ljudstvo je pa treba pojasniti še iz drugega stališča. Pravila so namreč, kakor že rečeno, že sama na sebi prav težko razumljiva; vrh tega sopa, se ve, da samo v nemškem jeziku sestavljena, nemška so tudi dolžna pisma in tožbe, nemško in le nemško je sploh vse, kar ti pride od tega društva v roko. Kdo hoče biti porok za to, da se ubogemu kmetu od strani agenta vse natančno in prav razodene, kakor kedaj, kje in komu mora plačevati in kakšne posledice ima zaostajanje s plačili.

Zgoraj imenovani kmet iz Kalobja ni edini, ki je pri „Selbsthilfsverein-u“ že škodo trpel. Tudi blizo Št. Jurja bivajoč kmet dobil je pri tem društvu meseca prosinca l. 1889 posojilo po 150 gld., ki se mu je, se ve, da izplačalo po odbitku zneskov na delež. Tudi ta kmet je nekaj časa redno plačeval doneske za delež ter se je svota plačanih zneskov že nabrala na 47 gld., katera svota je pa potem zapadla v korist društva, ker je dolžnik z daljnimi plačili zaostal tako, da je moral potem plačati celo posojilo po 150 gld. s $7\frac{1}{2}\%$ obrestmi in stroški vred, ki so bili tudi precej znatni.

Se ve, da mora vsak kmet, ki želi posojilo dobiti od „Selbsthilfsvereina“, imeti vsaj dva poroka, dostikrat pa tudi več, in dati ob enem dovoljenje za vknjižbo posojila, katera se

tudi takoj izvrši, če dolžnik le nekoliko zaostane s plačili.

Častiti bralci bodo prašali, kako neki to pride, da se ravno v št. Jurskem okraji kmetje tako radi do graškega „Selbsthilfsvereina“ obračajo za posojila. Mi sicer ne vemo, kakšen delokrog ima imenovani denarni zavod pri nas Slovincih, gotovo so pa tudi že po drugih krajih jemali slovenski kmetje posojila pri tem društvu.

Kar se pa tiče delovanja „Selbsthilfsvereina“ v št. Jurji in okolici, moramo svetu razodeti, da ima tam to društvo agenta (ali kakor se že imenujejo zastopniki „Selbsthilfsvereina“ na deželi), ki si mnogo prizadeva in se trudi, da bi, kolikor mogoče, kmetov dobilo posojila pri „Selbsthilfsvereinu“. Ta agent ni nihče drugi, kakor šentjurski nadučitelj Peternell, kateri dobiva za posredovanje pri dobivanju posojila od dotičnega izposojevalca samega plačilo po 4—5 gld.

Mi ne bomo sodili o tem, je-li dostojno tako delovanje za službo nadučitelja; gotovo bi pa bilo za gosp. Peternell-a boljše, da bi deloval edino le v delokrogu, ki ga ima kot učitelj na ljudski šoli, in naj bi si prizadeval, da bi potihnele pritožbe objavljene že v časnikih, da je šentjurska mladina zdaj precej porredna. Mi smemo misliti, da gosp. Peternell gotovo ni tako neobčutljiv, da bi ne bil že zazabil, kako nevoljni so že šentjurski tržani nad njegovim delovanjem za graški „Selbsthilfsverein“, tako da se bodo morali koj do pristojnih oblastnij v tej zadevi obrniti. Gospod nadučitelj bi pač storil našemu kmetu dosti večjo dobroto, ako bi našim kmetom svetoval, če pridejo v denarne stiske, naj se obračajo do domačih denarnih zavodov, kateri gotovo vsakteremu radi pomagajo, ako le nekoliko zaupanja zasluži.

Čudno siljenje v šulvereinsko šolo.

Malo je, kar Vam dnes poročam, vendar se mi zdi, da je potrebno, naj svet izve, kaj se sme v naših časih, če gre za šulverein. Vsa je podoba, da je šulverein moč, zoper katero ne more nihče kaj. Stvar pa je ta-le:

Alojzij Rebernik, p. d. Narat, kmet v Javneku h. št. 89, je sicer na Kaplo všolan, pa ni hotel svojega sina Janeza v šulvereinsko šolo na Kaplo dati, ker tamkaj preveč nemškutarijo šulvereinski gospodje in patrijarhi Bismarkovi. On je popolnoma prepričan, da se slovenski otroci v šulvereinskih šolah bolj mučijo, kakor pa kaj naučijo. Naznanil je torej gosp. nadučitelju na Remšniku, da želi svojega sina Janeza Rebernik na Remšnik v šolo pošiljati, zato, da bi se temeljito slovenskega jezika in nemščine toliko, kolikor je potrebuje, naučil.

Kaznovanje, katero je imel svoje dni sam prestat, ga je podučilo, da tisti, ki dobro slovensčine ne ume, na opak in krivično razsodi. Obdolžil je pred leti nekega žagarja, da mu deske pri žagi krade. Isti ga toži pri okrajni sodnji v Arvežu radi časti žaljenja, in sodnik, nezmožen prav slovenskega jezika, je les pri žagi v drva prestavil in priče vprašal, ste-li videli toženega pri Naratu drva, mesto les, krasti? Na to so, se ve, da priče rekle, da ne; kajti ne v drvih, ampak v lesu je bila tatvina. Mož je bil za to, ker so bile priče prisegle, da tatú niso videli drv krasti, občutljivo kaznovan. Iz enakih vzrokov je tedaj A. Rebernik zoper šulvereinske šole, kjer se otroci maternega jezika temeljito ne učijo. Akoravno je njegov sin šolo v Remšniku pridno obiskoval, mu je vendar okrajni šolski svet 3 gld. kazni naložil in ako noče plačati, bo v kratkem rubljen. A. Rebernik se pritoži pri kr. šol. svetu v Remšniku radi kaznovanja in ta je sledečo vlogo napravil:

Št. 13.

Slavnemu okrajnemu šolskemu svetu
v Arvežu.

V prilogi dovoljuje si podpisani kr. šol. svet okrajnemu šolskemu svetu v Arvežu kaznovanje A. Rebernik, kmeta v Javneku h. št. 89, s ponižno opazko predložiti, da je omenjeni oče dal svojega otroka Janeza R. dne 24. aprila 1889 za obiskovanje dvorazredne ljudske šole na Remšniku vpisati, o čemer se je sl. kr. š. svetu na Kapli kmalu po oglasu, t. j. že 7. aprila 1889 št. 21 naznanilo. Ker pa je fant šolo tudi marljivo obiskoval in le v slučaji kake bolezni ali pri preslabem vremenu izostal, razvidi se kaznovanje očeta kot neopravičeno, in moralo se je to le na podlagi krivih poročil od strani kr. šol. sveta ali šolskega vodstva na Kapli zgoditi.

Krajni šolski svet na Remšniku,
dne 20. febr. 1890.

Jurij Žmave, l. r., načelnik.

Na to pa je c. kr. š. svet v Arvežu zanimivo njegovo pritožbo rešil, da je istinito vredna, ako jo šolski prijatelji slovenske krvi izvejo in se glasi:

Št. 54.

Na

slavni krajni šolski svet
v Remšniku.

V rešitvi cenjene vloge z dne 20. svečana 1890 št. 13 pošlje okrajni šolski svet v Arvežu tukajšnje uradne kazni razsodbo Alojzije Rebernik v Javneku hšt. 89 s pristavkom nazaj, da okrajni šolski svet ne najde vzroka pri visokem c. kr. deželskem šolskem svetu preklica kazenskega dekreta predložiti, ker je Rebernik dolžen bil svojega otroka tako dolgo v šolo na Kapli pošiljati, dokler ni izšolanja v Remšnik pridobil.